



Politikk- og samfunnsavdelingen

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
Postboks 2233
3103 TØNSBERG

Deres ref.:

Vår ref.:

Dato:

20/5178-2 IBU

17.06.2020

Ingrid Buset /

Invitasjon til innspill til rapportering fra koordineringsgruppen for tjenester til sårbare barn og unge i covid-19 pandemien

Fagforbundet organiserer ansatte innen et flertall av tjenestene som ivaretar denne sårbare barn og unge vil gi innspill til koordineringsgruppen innen flere ulike tjenester / områder.

Tjenestetilbudet til sårbare barn og unge er i stor grad organisert i kommunene og det vil variere fra kommune til kommune i hvor stor grad de er i stand til å ivareta denne gruppen under pandemien. Nedstengningen av samfunnet gjør at allerede sårbare barn og unge blir ytterligere utsatt. Dette ved at vi har mistet mange av arenaene der disse barna tidligere ble fanget opp, og der vi kunne tilby de hjelp.

Tilbakemeldingene som følger kommer fra enkelttjenester, og må leses med dette utgangspunktet. Vi vet ikke om tilbakemeldingene er representativt for hele tjenestene eller på landsbasis. Det er derfor vanskelig å si noe konkret om omfanget av ulike utfordringer.

Vi vil gi tilbakemeldinger fra følgende tjenester/områder;

- Kommunalt barnevern
- Helsestasjoner
- NAV
- Fritidstilbud
- Barn og unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom

Kommunalt barnevern / utekontakt

Barnevernet er åpenbart sentralt i oppfølgingen av barn og unge i pandemien. Barnevernet har opplevd økte forventninger til egen innsats, samtidig som hverdagen er drastisk endret, også etter at tiltakene er redusert.

Spørsmål 1) Opplever ikke at det er endringer i tilbudet til sårbare barn per i dag på grunn av dagens tiltak, men at covid19-pandemien likevel har store konsekvenser. Tjenesten påvirkes

negativt av at andre tiltak har vært stengt, at det har vært opphoping i egne tjenester og at det er og at det er forsinkelser i andre tjenester.

Barnevernets tjeneste påvirkes negativt av forsinkelser/endringer hos samarbeidspartnere. Særlig sees forsinkelse i politiets arbeid med voldssaker som ikke vurderes livstruende, hvor det er brudd på ordinære frister for tilrettelagte avhør av barn. Det er forsinkelser ved innhenting av informasjon fra de fleste aktuelle instanser, og flere anmodninger om informasjon i forbindelse med undersøkelser besvares ikke av skoler, barnehager eller helsevesen. At fritidstilbud har vært stengt gir ett etterslep med tanke på å fange opp de som trenger hjelp.

Det er en utfordring at det selv etter tre måneder ikke finnes tilstrekkelige datatekniske løsninger for hjemmekontor i noen tjenester. En barneverntjenesten melder om at de gjennom perioden med nedstenging har hatt 4-5 bærbare PCer med oppsett for nødvendig programvare, fordelt på ca femti ansatte. Det har bidratt til barneverntjenesten har måtte velge mellom lavere saksbehandlingskapasitet eller å belaste kollektivnettet. I tillegg har det vært mangel på kontorplasser. Føringen p.t. er at alle skal være på jobb, men ingen skal sitte på delte kontorer – samtidig som tjenesten ikke har nok enkeltkontorer.

- Hvordan og på hvilken måte påvirker disse endringene sårbare barn, unge og familier? Nedstengingen gjorde det vanskelig å nå de mest utsatte «på gata». Telefonkontakt har vært benyttet som erstatning for fysiske møter, men det er mer utfordrende å få til gode samtaler der. Dette har normalisert seg, men dette gir også etterslep.
- Hva kan gjøres for å motvirke negative effekter av korona-tiltakene? Det er avgjørende å trygge familiene med informasjon om Covid19 og informere om smitteverntiltakene. Det er viktig å opprettholde fritidstilbud, samtaletilbud og jobbtilbud for de ekstra utsatte familiene. Være i kontakt og ha god dialog og være i dialog med målgruppa på trygge arenaer ute eller på digitale plattformer.

Spørsmål 2) Opplever at noen barn/familie selv avbestiller eller ikke møter. Noen er i risikogrupper for å bli smittet eller at foresatte er engstelig for at de unge blir smittet da de har dårlig helse. Noen begrunner avlysning med korona, men det kan også være andre grunner som psykisk ubehag som er den egentlige grunnen. Det er vanskelig å vite hvor ofte det er reell frykt for Covid19 som medfører at barn/familier ikke møter, og når pandemien benyttes som argumentasjon for å unndra seg kontakt med hjelpeapparatet.

- Hvor omfattende opplever dere disse utfordringer? Det blir mindre omfattende nå, det går mot normale tider. Derfor blir argumentasjon med smittefrykt for ikke å møte mer unormalt og vanskeligere å benytte seg av, dersom det ikke er en reell grunn.
- Hvordan og på hvilken måte påvirker disse endringene sårbare barn, unge og familier? Sårbare barn og unge blir mer isolert, og dess lengre tid det går dess mer vanskelig er det å på nytt delta i det ordinære samfunnet.
- Er det særskilte grupper av barn dere bekymrer dere for? Det er meldt om bekymring for ungdom som lever under streng sosial kontroll i små leiligheter med mange søsken, unge med psykiske utfordringer som sosial angst og barn og unge som lever under vold i nær relasjon. Ungdom i risiko, ungdom som sliter på skole og ikke har en

funksjonell familie å støtte seg på. Det er knyttet særlig bekymring til at noen barn med noen barn fra familier med minoritetsbakgrunn holdes unna barnhage / skolegang, med begrunnelse i pågående pandemi. Flere foreldre til små barn som det er knyttet bekymring til, har gitt uttrykk for at de utsetter barnehagestart ytterligere fordi de er engstelige for barnas helse.

- Hva kan gjøres for å motvirke negative effekter av korona-tiltakene?
 - Det er viktig å opprettholde/gjenopprette en mest mulig normal hverdag, være tilstede for de sårbare gruppene, trygge grupper på at de kan få hjelp, gi god informasjon som når gruppene. Viktig å være tilstede ute i miljøene. (Særlig der fritidsaktiviteter / -klubber er stengt eller har redusert tilbud.)
 - Usikkerhet om informasjonstiltak alene vil medvirke til større fremmøte, mens de vanlige tiltakene opp mot denne gruppen trolig med fordel kan forsterkes, f.eks ved bistand til henting/bringing av barn, oppmøte fra lærere hjemme hos familien etc.
 - Ung til ung formidling av informasjon, dvs. opplæring av unge som igjen videreformidler til barn/ unge. Unge hører mer på likesinnede enn på voksne. De unge kan bidra med hva slags opplæring det er behov for. Hensikten må være å hindre negativ utvikling og fremme trygghet, god «koronafri» helse og trivsel som igjen vil føre til motivasjon for å delta på andre arenaer, fullføre videregående opplæring mm.
 - Styrke skolene til tettere oppfølging av elever som sliter. Styrke samarbeid skole/ bydel og tverrfaglige team for enkeltelever slik at eleven/familien får den helhetlig hjelpen de får behov for.
 - Ha alternative utdanningsforløp/arbeidspraksis til unge som nå er i ferd med og ikke klare å fullføre skolegang– slik at de er i gang med noe før høsten. Satsing på sommerjobber /sommerskole skal være hensiktsmessig. Muligheter for ekstrajobber eller alternativ aktivitet kan styrke ungdommers identitet og gi mestringsopplevelser. (Sommer / høst.)

Helsestasjoner

Spørsmål 1) Melder ikke om endringer i tjenestetilbudet i dag. Det er forventet et etterslep i aktiviteten da en del aktivitet har vært satt på vent. Helsestasjonene vi har fått tilbakemelding fra har meldt om at ved delvis nedstenging ble alle vaksinekontroller og nesten alle legekontroller gjennomført. Hjemmebesøk av nyfødte ble avholdt på helsestasjonen. 2- og 4 års kontroller samt alle gruppekonsultasjoner utgikk. Barnekontroller er nå gradvis gjenåpnet i tråd med nasjonale retningslinjer. 4-årskontroller innføres gradvis. 2-årskontroller innkalles ved behov – sårbare grupper eller der foreldrene ønsker det bli prioritert, til høsten er det planlagt å gjennomføre kontroller for alle.

Spørsmål 2) Melder om at det har vært familier som har vært engstelige for å møte, men at de har blitt tilrettelagt for at disse fikk møte tidlig eller sent på dag for å unngå folkemengder.

Nav

Spørsmål 1) Melder ikke om endringer i tjenestetilbudet i dag.

Spørsmål 2) Melder om at det er brukergrupper som vi kunne forvente som ikke møter opp, til tross for at tilbudet er åpent. Det rapporteres om mindre saksmengder og kortere saksbehandlingstid for sosialhjelp i flere kommuner.

Vi vet ikke hvor omfattende dette er, men vi får tilbakemeldinger med bekymring for at det er en underrepresentasjon av familier med minoritetsbakgrunn. At disse familiene ikke benytter seg av tilbudet kan påvirke barn og unge som nå lever med for lave inntekter i husholdningen. Dersom vanskeligstilte familier ikke tar kontakt med det tilgjengelige hjelpeapparatet kan det medføre at en vanskelig situasjon forverrer seg, bli vedvarende, og at hjelpen kommer for sent inn.

Fritidstilbud

Spørsmål 1) Fritidsklubber, bibliotek, helsestasjoner for ungdom, idrettstilbud osv. gjenåpner nå forsiktig samtidig som de tar hensyn til smittevern. Mange barn og unge har brått mistet samtlige tilbud utenfor hjemmet, og dermed også relasjoner til trygge voksenpersoner på disse arenaene. For utsatte barn og unge vil dette bety mye tid i hjem som ikke alltid vil kunne ivareta dem, og i verste fall utsettes de for omsorgssvikt, vold og overgrep.

Mange fritidsklubbansatte har tatt i bruk digitale plattformer for å holde kontakt med de unge, og skape aktivitet. Så langt Fagforbundet har erfart/observert har det ikke vært kommunisert fra statlig hold at denne tjenesten har vært viktig. Vi mener dette er en svært viktig ressurs, som i altfor liten grad er blitt tatt i bruk. Mange kommuner har bare stengt tilbudene, og overført ansatte til annen virksomhet, eks. renhold. Det er ikke alle kommuner som har hatt tilstrekkelig digital kompetanse og utstyr til å drive digitale fritidstilbud. Dette er et område som bør forsterkes, da det kan bidra til å nå ut til ungdom som ellers kan være vanskelig å få kontakt med. Det kan ikke være opp til hver enkelt ungdomsarbeider, eller hver enkelt kommune om dette blir gjort.

Det er også usikkert hvorvidt kommunene vil arrangere sommeraktiviteter. Frivillige organisasjoner har fått ekstra tilskudd for å gjøre dette, men vi vet lite om rekkevidden av og oppslutningen om slike tilbud. Vi mener kommunene bør ta et aktivt grep om dette, slik at ikke kontakten med de barn/unge som trenger ekstra støtte blir brutt over for lang tid.

Spørsmål 2) Spørsmål 2 er ikke besvart fra disse tjenestene da gjenåpningen er så nylig at det er vanskelig å si. I tillegg er dette mer uformelle og åpne møteplattformer der en ikke nødvendigvis får en forklaring på hvorfor barn /unge eventuelt ikke møter opp.

Barn og unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom

Spørsmål 1) Pandemien og den påfølgende nedstengningen av samfunnet, har påvirket barn og unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom på særskilt vis. De rammes dobbelt opp av både stengte tilbud for barn og unge, men også av omprioritering i, og stengning av,

helsetilbud. Tjenestene kommer nå sakte men sikkert tilbake i normal drift, men med smittevernstiltak og et etterslep fra perioden med nedstengning.

- Omprioriteringer i spesialisthelsetjenesten har ført til utsettelse av konsultasjoner og behandlinger.
- Belastninger og omprioriteringer i NAV, samt usikre tider for produsenter, har påvirket ventetid og leveranser av hjelpemidler.
- Nedstengning av en-til-en behandlingstilbud som fysioterapi kan ha ført til en forverring av helsetilstanden til de barna som trenger dette for å fungere godt i hverdagen.
- Avlastningstilbud har vært vanskeligere å få til. Tilbud som foregår i private hjem kan være krevende å få i gang grunnet krav til smittevernstiltak.
- Spesialundervisning – både i større og mindre omfang – har vært krevende å gjennomføre som hjemmeundervisning. Det er viktig at denne perioden ikke fører til at noen blir hengende etter eller faller fra i skolen.
- Mange har opplevd reduksjon i assistansetilbud som f.eks. BPA. Det har da tilfalt pårørende å utføre assistanse og stell.
- Barn med diagnoser som fører til at de er i risikogruppen må fortsatt holde seg hjemme.

Hva som kan motvirke negative effekter av Covid19-tiltakene

Fagforbundet vil avslutningsvis oppfordre til et fortsatt godt samarbeid med tillitsvalgte. Ledere som koordinerer arbeidet sitt sammen med sine ansatte, vil få bedre resultater. Det er viktig å ha god kommunikasjon i alle ledd, slik at jobben som skal utføres kjennes så forutsigbar, og trygg som mulig.

Vi vil også påpeke at finansiering av kommunene og kompensasjon for tapte inntekter og uforutsette utgifter er nødvendig for at kommunene skal kunne løse alle oppgavene sine på en god måte. Eksemplet fra barnevernet, med mangel på utstyr og kontorer er en praktisk utfordring som går ut over viktig arbeid rettet mot sårbare barn og unge. Dette er bare ett eksempel, det finnes sikkert flere. God bemanning og tilgang på ressurser er særdeles viktig i arbeidet med å ivareta sårbare barn og unge – viss ikke blir det viktige forebyggingsarbeidet nedprioritert fordi de ulike tjenestene må prioritere de mest alvorlige sakene som haster mest.

Med hilsen

Politikk- og samfunnsavdelingen

Gunn Karin Gjul
avdelingsleder

Ingrid Buset
rådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk i Fagforbundet og har derfor ingen signatur.